

OTSUS

Tallinn

23.12.2024 nr 1-7/24-422

Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA) on vastavalt ehitusseadustiku (EhS) § 113¹-113²⁰ pädev asutus, kes menetleb hoonestusloa taotluseid ning otsustab hoonestusloa menetluse algatamise ja hoonestusloa andmise üle.

Asjaolud ja menetluskäik

1. Elering AS (registrikood 11022625, edaspidi ka taotleja) esitas 08.05.2024 TTJA-le hoonestusloa taotluse avaliku veekogu koormamiseks 330kV merekaabliga Eesti-Läti neljanda elektriühenduse rajamiseks. Taotlust täiendati 30.05.2024, 06.06.2024 ning 14.08.2024. Kõik hoonestusloa taotluse ja sellega seotud dokumendid on registreeritud TTJA avalikus dokumendiregistris <https://jvis.ttja.ee/modules/dokumendiregister/> (asjas nr 16-7/24-06603).

1.1. EhS § 113¹ lõike 1 kohaselt on hoonestusloa vajalik, kui soovitakse koormata avaliku veekogu piiritletud osa selle põhjaga püsivalt ühendatud ehitisega, mis ei ole püsivalt ühendatud kaldaga. Lähtuvalt EhS § 104 lõikest 2 loetakse kaldaga püsivalt ühendamata ehitisteks ka veekaabelliine, torujuhtmeid ja muid kaldaga ühendatud tehnovõrke ja -rajatise, samuti ehitisi, mis on kaldaga ühendatud veekaabelliinide, torujuhtmete või muude tehnovõrkude või -rajatiste kaudu. Eeltoodust tulenevalt on merekaabli puhul tegemist kaldaga püsivalt ühendamata ehitisega avalikus veekogus ning tarvilik on hoonestusloa taotlemine.

1.2. Merekaabli rajamine on vajalik, et luua Eesti ja Läti vahel täiendav elektrienergia ülekandevõimsus. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse merekaabel aitab panustada nii riigi kui regiooni elektrienergia varustuskindlusesse, energiasüsteemi süsinikneutraalsemaks muutmiseks, annab võimaluse kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamiseks ning tagab turgude senise suurema integreerituse. Rohkem välisühendusi võimaldab turvalisemat võrku, mis on vähem haavatav kolmandate osapoolte sekkumisel.

1.3. Neljanda elektriühenduse rajamine Eesti ja Läti vahele Saaremaa kaudu eeldab 330 kV pingeastmega elektriliinide rajamist Saaremaale ning nende tugevat sidumist mandril paikneva 330 kV elektri ülekandevõrguga. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering (REP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamine (KSH) algatati 15.02.2024 Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 39. REP-i eesmärk on planeerida Eesti-Läti neljanda elektriühenduse Eestis paiknev osa Paide linnast läbi Lihula linna Sõrve poolsaareni

Saaremaal. Kuna REP-i käigus uuritakse maismaal erinevaid õhuliinide trassikoridore ning merekaabli randumiskohad Eestis ja Lätis ei ole veel teada, siis on võimalik Eesti-Läti neljanda merekaabli trassikoridore neli: Edela-Saaremaa–Ventspils (pikkus *ca* 49 km), Edela-Saaremaa–Dundaga (pikkus *ca* 55 km), Sõrve–Ventspils (pikkus *ca* 23 km) ja Sõrve–Dundaga (pikkus *ca* 16 km). Milline neljast võimalikust alternatiivist valitakse, selgub REP-i käigus, kui on teada, kus saab paiknema merekaabli randumiskoht Saaremaal.

1.4. Hoonestusloa taotluse kohaselt koosneb Eesti-Läti neljanda elektriühenduse merekaabel kuni kolmest vahelduvvoolu elektrikaablist pingel kuni 330 kV ning ühest fiiberoptilisest sidekaabelliinist. Merekaabli kavandatav töövõimsus on maksimaalselt 1000 MW. Mehaaniliste vigastuste vältimiseks süvistatakse kaabelliin vähemalt osaliselt merepõhja setetesse (*ca* 1-1,5m sügavusele). Tööprojekti koostamise käigus lahendatakse koostöös teiste taristuomanikega ka ristumised, üldjuhul kattes eelnevalt merepõhjas asuv taristu kividega, tekitades sild üle olemasoleva kaabli või toru. Kuna täpne merepõhja geoloogia on teadmata, viiakse arenduse eri etappide jooksul läbi mitmeid ehitusuuringuid, mis näitavad, kui suures ulatuses saab kaabli merepõhja alla paigutada, kas kaabel vajab täiendavat kaitset ja kui palju tagasitäidet peaks merre kaadama. Võttes arvesse muutujate hulka, ei ole võimalik kinnitada, et merepõhja pinnase süvendamise maht on vähem kui 10 000 m³. Merekaabli trassikoridore alternatiivid jäävad osaliselt Kura kurgu hoiualale (registrikood KLO2000316, hoiuala kuulub Natura 2000 võrgustikku Kura kurgu linnualana) ning Riksu ranniku hoiuala (registrikood KLO2000327) ja Karala-Pilguse hoiuala (registrikood KLO2000310) mõjualasse. Täpne kaabliühenduse konfiguratsioon, omavahelised kaugused, paigaldamistehnika ja –tehnoloogia ning merepõhja pinna alla paigaldamise vajadus selguvad ehitusprojekti koostamise ja hangete tulemusena. Hoonestusluba taotletakse 50. aastaks.

2. EhS § 113⁵ lõike 1 kohaselt esitab pädev asutus hoonestusloa taotluse arvamuse andmiseks asjaomastele asutustele. EhS § 113⁵ lõike 2 kohaselt annab asjaomane asutus arvamuse hoonestusloa taotlejaga ja kavandatava ehitisega seotud võimalike ohtude kohta inimesele, varale, keskkonnale, riigi julgeolekule, elutähtsa teenuse toimepidevusele, riigiside toimimisele, riigikaitseobjektile või majandusele. Sellest lähtuvalt edastas TTJA 14.06.2024 kirjaga nr 16-7/24-06603-008 Elering AS-i hoonestusloa taotluse dokumendid arvamuse avaldamiseks hoonestusloa menetluse algatamise osas Kaitseministeeriumile, Siseministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Keskkonnaametile, Muinsuskaitseametile, Terviseametile, Transpordiametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Päästeametile, Saaremaa Vallavalitsusele, MTÜ-le Saaremaa Rannarahva Selts, Eesti Kalurite Liit MTÜ-le, Saare Wind Energy OÜ-le ning Sihtasutusele Keskkonnainvesteeringute Keskus. Täiendavalt kaasati 17.06.2024 kirjaga nr 16-7/24-06603-009 hoonestusloa taotluse menetlusse merekaabli Edela-Saaremaa randumiskoha alternatiivi piirinaaber.

2.1. Saare Wind Energy OÜ juhtis 19.06.2024 e-kirjas tähelepanu, et ühe variandina paiknevad Elering AS-i merekaablid ja Saare Wind Energy OÜ meretuulepargi ühenduskaablid samas piirkonnas ning detailsete lahenduste väljatöötamiseks peab tegema omavahel koostööd. Saare Wind Energy OÜ hinnangul on igati loogiline ja tehniliselt ratsionaalne, et meretuulepargist maismaale Elering AS-i alajaama suunduvad kaablid ja omakorda alajaamast Lätti suunduvad merekaablid asuvad samas koridoris ning moodustavad koos läbimõeldud terviklahenduse.

2.2. Muinsuskaitseamet teatas 28.06.2024 kirjas nr 1.1-7/1221-1, et koormataval alal ja selle mõjualal peab määrama allveearheoloogilise uuringu kohustuse. Uuringu tulemused on aluseks keskkonnamõjude hindamisel veealusele kultuuripärandile ja pikaajalise seire

korraldamiseks tegevuste elluviimisel. Kultuuripärandi väljaselgitamine on koormatava ala määramise seisukohalt oluline asjaolu ning ühtlasi vajalik pikaajalise tegevuse läbiviimisel merepõhjas, tagamaks olemasoleva, kuid hetkel teadmata veealuse kultuuripärandi säilimine. Samuti ennetab kultuuriväärtusega objektide tuvastamine allveearheoloogilise uuringuga mainitud leidude kahjustamist või hävitamist juba alanud tööde käigus ning tööde peatamist kultuuriväärtusliku leiu korral.

2.2.1. Allveearheoloogiline uuring peab sisaldama järgmisi tegevusi:

1) Kõrgresolutsiooniline sonariuuring. Uuringu tulemusena peavad olema tuvastatud inimtekkelised objektid alates ühest meetrist. Sonariuuringut võib ühildada teiste planeeritavate sonariuuringutega või kasutada selleks olemasolevaid sonariuuringu andmeid, kui need vastavad nõuetele. Viimasel juhul peab pädev isik andmeid analüüsima ja esitama Muinsuskaitseametile vastava aruande.

2) Võimalike kultuuriväärtusega objektide päritolu tuvastamise, jäädvustamise ja seisukorra hindamise eesmärgil video- või fotodokumentatsioon kasutades fotogramm-meetriat või muud samaväärse tulemusega tehnikat või meetodit. Puidust vrakkide korral lisandub dendrokronoloogiline uuring, kui vraki vanust ei ole võimalik teiste meetoditega kinnitada.

2.2.2 Muinsuskaitseamet märkis, et keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) käigus on oluline nendega jooksvalt infot vahetada ja tegevustes kokku leppida. Allveearheoloogilist uuringut võib läbi viia ettevõtte, kus töötab vastava ala pädevustunnistusega isik ning kes on esitanud muinsuskaitse valdkonnas tegutsemise kohta majandustegevusteate. Enne uuringu läbiviimist peab pädev isik esitama Muinsuskaitseametile uuringukava ja uuringuteatise ning pärast uuringu läbiviimist uuringuaruande.

2.3. MTÜ Saare Rannarahva Selts (edaspidi SRS) tõi 28.06.2024 kirjas nr 6/Elering-k välja, et sedavõrd suure keskkonnamõjuga rajatist ning hiiglaslikke ülekandeliine ei ole mõistlik Läänemerre, Saaremaale ning Sõrve poolsaarele planeerida ja hoonestusloa menetlus tuleks jätta algatamata. SRS-i hinnangul on kavandatav tegevus tingitud kavast eksportida Eesti territoriaalmerre kavandatavate meretuuleparkide toodangut Euroopasse. SRS-i veendumuse kohaselt on nii plaanitud meretuuleparkide kui ka merekaabelliinide rajamine Eesti jaoks üledimensioneeritud, riigieelarvet koormav, kahjulik Saaremaa ning Sõrve elanikkonna sotsiaalmajanduslikule olukorrale ja kogu Lääne-Eesti looduskeskkonnale. Eeltooduga seoses on SRS seisukohal, et antud hoonestusloa menetlus tuleks jätta algatamata.

2.4. Transpordiamet juhtis 02.07.2024 kirjas nr 7.2-4/24/10539-2 tähelepanu, et Edela-Saaremaa–Ventspils merekaabli trassikordoril asub vahetult riigipiiri taga Läti vetes laevateed tähistav poi. Transpordiamet soovitas navigatsioonimärkide haldamisel kaablite kahjustamise vältimiseks kavandada merekaabli trass navigatsioonimärkidest eemale.

2.5. Kaitseministeerium märkis 05.07.2024 kirjas nr 12-3/24/84, et planeeritavad merekaabli trassikoridorid läbivad miiniohtlike alasid, millest tulenevalt on vajalikud täiendavad merepõhja uuringud ning leidude korral tuleb teavitada Mereväge.

2.6. Keskkonnaamet (edaspidi ka KeA) teatas 05.07.2024 kirjas nr 6-2/24/12827-2, et neil ei ole pädevusvaldkonnast tulenevaid vastuväiteid hoonestusloa menetluse algatamisele. KeA palus parandada taotluses ebatäpsused linnustiku osas sensitiivsete alade käsitluses ning hoiualade (Kura kurgu, Riksu ranniku, Karala-Pilguse) kaitsekordade ning kaitse-eesmärkide osas.

2.6.1. KeA märkis, et REP-i, KSH ning hoonestusloa taotluse kohaste merekaablite KMH omavaheline seos ei ole selge, s.o kas merekaablite KMH käigus analüüsitakse ja võrreldakse ka merekaablite erinevaid trajektoore ning antakse seeläbi ka sisendit REP-i lahenduse kujunemisele või lahendatakse merekaablite paiknemine lähtudes REP-i käigus maismaal leitavast lahendusest või kas hoonestusloa menetluse raames läbiviidav KMH jääb REP-i ja KSH valmimise ootele. KeA palus, et hoonestusloa menetluse ja KMH algatamisel oleks üheselt selge alगतatava KMH ese, millest sõltub hinnatavate mõjude maht jms.

2.6.2. KeA esitas lisaks ettepanekud uuringute nimekirja täiendamiseks. Natura hindamisse peab kaasama lisaks Natura ekspordile ka ornitoloogid erialaekspertidena. Hoonestusloa menetluses peab hindama mõju hüljestele, viima läbi merevee kvaliteedi uuringud ja mere põhjasetete uuringud (toitained, ohtlikud ained). Potentsiaalselt saastunud piirkondades tuleb teha esialgne analüüs setete reostuse taseme hindamiseks, et valida kaabli marsruut, mis väldib saasteainete resuspensiooni ja hajumist. Kavandades töid sügavamal kui pinnakihi, tuleb analüüsida ka võimalikku reostusohu ning teha ka setete keemilised analüüsid (raskmetallid, Tbt; PAH). Süvenduspinnase analüüsides tuleb lähtuda vastavast HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendist. Täpsematest analüüsides loobumine võib toimuda vaid HELCOM süvendamise ja kaadamise juhendi p 6.10 väljatoodud juhtudel. Vajalik on hinnata kavandatava tegevuse mõju vee kvaliteedile (mudeldada tööde mõju veekogumi seisundile), analüüsida heljumi teket ja modelleerida heljumi levikut erinevate pinnaste ja kaablipaigutuse tehnoloogiate lõikes, sest heljumi levik võib mõjutada kalastikku (mari ja larvid, aga ka kudealad) ja merepõhja elupaikasid. KeA hinnangul tuleb hoonestusloa menetluse käigus hinnata ka kaablitest lähtuva soojuskiirguse ja magnetvälja mõju kalastikule ja merepõhja elustikule. Veealuse müra uuring peab hindama ka paigaldustööde müra mõju mereelustikule. Arvestama peab Eesti Merestrateegiaga, mille kohaselt on Eesti mereala keskkonnaseisundit mõjutavaks surveteguriks mh tööd, mis mõjutavad merepõhja terviklikkust ja hüdrograafilisi tingimusi. Selleks, et otsustada, kas tehnovõrgu rajamine Kura kurgu hoiualal ja linnualal on võimalik ning kas tööde elluviimine võib mõjutada Eesti Merestrateegiaga eesmärkide saavutamist, tuleb teha elupaigatüüpide täpsem kaardistus kaabli kulgemise ja maale tulemise asukohas. Hoonestusloa andmise üle otsustamiseks tuleb analüüsida, kui suur on töödega kaasnev elupaikade häiring/kadu ja kas tööde elluviimine võib mõjutada Eesti Merestrateegiaga eesmärkide saavutamist ning kas planeeritud tegevus võib avaldada ebasoodsat mõju hoiuala ja Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele või mitte.

2.6.3. KeA juhtis tähelepanu, et kavandatud merekaabel kulgeb Kura kurgu hoiualal ning läbib elupaigatüübi karid (1170) levikuala. Säilitamiseks karide seisundit peab Kura kurgu hoiuala kaitsekorralduskava kohaselt otsene inim mõju lähipiirkonnas olema minimaalne, karidel ei tohi lubada ehitustegevust, sh lõhkamist, ega kaadamist. Lisaks tuleb hoonestusloa menetluses välja selgitada töödega kaasnev orienteeruv vee erikasutuse maht (süvendamine, kaadamine, tahkete ainete paigutamine). Tegevuse mõjude hindamisel peab lähtuma suurimast tõenäolisest mahust ja merekaablite KMH ja selle aluseks olevate uuringute kavandamisel tuleb arvestada võimalike kumulatiivsete mõjudega. Edela-Saaremaa randumiskoha osas tuleb hinnata ka mõjude kumuleeruvust kavandatavate Saare Wind Energy OÜ meretuulepargi ühenduskaablitega.

2.7. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium teatas 10.07.2024 kirjas nr 14-5/2913-, et Eesti-Läti neljanda elektriühenduse 330kV merekaablite hoonestusloa taotluses kirjeldatud tegevus ei ole vastuolus Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 korraldusega nr 146 kehtestatud Eesti mereala planeeringuga (edaspidi EMP). Merekaablite rajamine on lubatud arvestades EMP-is antud suuniseid ja tingimusi ning see ei ole planeeringut muutev tegevus. Hoonestusloa taotluse

menetlemisel ja keskkonnamõju hindamisel tuleb järgida EMP tingimusi ja suuniseid. Eelkõige on hoonestusloa taotluse menetlemisel olulised kalandusele (ptk 5.2), meretranspordile (ptk 5.4.4), merepõhjas paiknevale taristule (ptk 5.7) ja kaitstavatele loodusobjektidele (5.9) seatud suunised ja tingimused. Taotluses viidatud REP-i ala ei hõlma hoonestusloa taotluse ala. See tähendab, et REP-i raames ei valita võimaliku merekaabli trassikoridori, vaid tehakse asukohavalik mandril asuva taristu paiknemise osas. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium palus planeeringu elluviidavuse tagamiseks hoonestusloa menetlemisel selle asjaoluga arvestada, sh meri-maismaa seoste osas koostööd teha.

2.8. Saaremaa Vallavalitsus märkis 30.07.2024 kirjas nr 5-4/3369-2, et kuivõrd merekaabli randumiskoht Saaremaa rannikul on alles Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i ja KMH protsessis kindlaks määratav ja randumiskoha valikul peab arvestama ka 330 kV liini maismaatrasside keskkonnamõjusid (õhuliinide korral 80 m laiune liinikoridor läbi Saaremaa), ei ole enne vastava planeerimisprotsessi läbimist merekaablite hoonestusloa menetluse algatamine otstarbekaks.

2.9. Terviseametil (19.06.2024 kiri nr 9.3-1/24/6378-2) ja Päästeametil (02.07.2024 kiri nr 7.2-3.4/3872-2) puudusid vastuväited ja ettepanekud hoonestusloa menetluse algatamisele.

2.10. Siseministeerium, Kliimaministeerium, Politsei-ja Piirivalveamet, Päästeamet, Eesti Kalurite Liit MTÜ, Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus ning merekaabli randumiskoha piirinaaber määratud tähtjaks oma seisukohta ei edastanud. EHS § 113⁵ lõike 1 kohaselt kui asjaomane asutus määratud tähtaja jooksul oma arvamust ei esita ega pikenda vastamise tähtaega, võib taotluse lahendada asjaomase asutuse arvamusest. TTJA lahendab Elering AS-i hoonestusloa taotluse ilma eelnimetatud asutuste ja isikute arvamusest.

3. TTJA edastas 16.07.2024 kirjaga nr 16-7/24-06603-02 asjaomaste asutuste arvamused ja märkused Elering AS-ile arvamuse avaldamiseks ja hoonestusloa taotluse parandamiseks.

3.1. Elering AS esitas TTJA-le 14.08.2024 kirjaga nr 1.1-20/2024/377-8 asjakohaste ettepanekute alusel täiendatud hoonestusloa taotluse ning 16.08.2024 e-kirjaga seisukoha SRS-i vastuväidetele.

3.2. Elering AS tõi vastuskirjas välja, et merekaabli rajamine ei ole seotud ühe kindla elektritootja või tarbijaga vaid kogu elektri ülekandevõrgu täiendava välisühenduse loomisega. Täiendavate välisühenduse vajalikkuse on toonud riik välja nii kehtivas Üleriigilises planeeringus „Eesti 2030+“ kui ka dokumendis „Energiamajanduse arengukava aastani 2030“. Eraldi on kirjeldatud Eesti-Läti neljandat ühendust ning saarte varustuskindluse parandamise vajadust Üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ lähteseisukohtades. Välisühendus on arvatud ka TEN-E regulatsioonijärgsesse Euroopa ühishuvi projektide nimistusse. Kavandatav tegevus annab Lääne-Eesti ja saartel võimaluse suuremaks elektritarbimiseks ning -tootmiseks, mis on omakorda eelduseks majandusarengule. Täiendav ühendus on plaanitud liita Saaremaa olemasolevasse elektrivõrku, luues ringliini, mis tõstab oluliselt Saaremaal kõrgepingeliinide varustuskindlust. Elering AS tõi lisaks välja, et elektripaigaldised ei ole üledimensioneeritud, kuivõrd kogu Eesti-Läti neljanda elektriühendus planeeritakse rajada sarnasel läbilaskevõimel, kui on täna olemasolevad kolm välisühendust.

3.3. TTJA edastas Elering AS selgitustele tuginedes SRS-ile 12.11.2024 vastuskirja nr 16-7/24-06603-029, milles nõustus taotleja seisukohaga, et Eesti-Läti neljanda elektriühenduse merekaabli rajamist toetab suur Eesti ja Euroopa huvi täiendava ülekandeliini

vastu ning kavandataval tegevusel on ka positiivne mõju kohalikele elanikele. Hoonestusloa menetlusega koos algatatakse keskkonnamõju hindamine, mille raames viiakse läbi hulgaliselt uuringud, et teha kindlaks kas ja kuidas on võimalik rajada meritsi täiendav ühendus Eesti ja Läti vahel.

4. TTJA ei nõustu Saaremaa Vallavalitsuse 30.07.2023 arvamusega, et hoonestusloa menetluse algatamine ei ole otstarbekas seetõttu, et merekaabli randumiskoht Saaremaal ei ole veel REP-i käigus selgunud, ning on seisukohal, et asjaolusid arvestades on põhjendatud nelja alternatiiviga jätkamine. Elering AS avaldas TTJA-le soovi viia REP-i ja merekaablite hoonestusloa menetlused läbi paralleelselt, muuhulgas arvestada randumiskoha alternatiivide käsitlemise osas jooksvalt REP-i tulemustega. Randumiskoha täpsustumisel on võimalik muuta hoonestusloa menetluse algatamise otsust või keelduda hoonestusloa andmisest alternatiivide osas, mis ei osutunud valituks. Hoonestusloa menetluse ja KMH algatamine võimaldab taotlejal alustada koheselt KMH programmi koostamise ning teiste eeltöödega. Samuti annab menetluse algatamine võimaluse REP-i kehtestamise järgselt merekaabli loastamisega juba kiiremlt edasi liikuda.

5. EhS § 113⁶ lõike 1 kohaselt, kui asjaomane asutus ei tee EhS § 113⁵ lõike 4 alusel ettepanekut keelduda hoonestusloa algatamisest ega esine EhS § 113¹¹ lõigetes 1 ja 2 sätestatud asjaolusid, avaldab TTJA enne hoonestusloa menetluse algatamist teate Ametlikes Teadaannetes, vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes ja oma veebilehel.

5.1 TTJA avalikustas 31.10.2024 Ametlikes Teadaannetes teate hoonestusloa menetluse algatamise kavatsusest seoses Elering AS-i taotlusega. Samasisuline info avalikustati 31.10.2024 ajalehes Õhtuleht ning TTJA kodulehel.

5.2 EhS § 113⁷ lõike 1 kohaselt on teistel huvitatud isikutel õigus esitada 60 päeva jooksul teate avaldamisest arvates omapoolne hoonestusloa taotlus sama avaliku veekogu osa ehitise koormamiseks. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt on TTJA-l õigus nimetatud tähtaega lühendada täiendava hoonestusloa taotluse esitamiseks, kuid mitte alla 30 päeva. Kuivõrd Elering AS on Eesti elektri ja gaasi ühendsüsteemihaldur, kes õigusaktidest tulenevalt arendab ja hoiab korras siseriiklikku elektri ülekandevõrku ning välisühendusi naaberriikidega, lühendas TTJA avalikustamise tähtaega 30 päevani, sest hoonestusloa taotluse läbivaatamisel oli ettenähtav, et puudub teiste isikute huvi omapoolsete hoonestusloa taotluste esitamiseks.

5.3. Avalikustamise käigus ei esitatud TTJA-le tähtajaks 02.12.2024 ühtegi täiendavat hoonestusloa taotlust sama avaliku veekogu osale.

Kaalutlused

6. TTJA otsustab hoonestusloa menetluse algatamise vastavalt EhS §-le 113⁴. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 11 sätestab keskkonnamõju hindamise algatamise ja algatamata jätmise tingimused.

Hoonestusloa menetluse algatamine

7. EhS § 113¹¹ lõigete 1 ja 2 kohaselt tuleb pädeval asutusel hoonestusloa menetluse algatamisest keelduda, kui: 1) hoonestusloa andmine on ilmselgelt võimatu (lg 1); 2) taotletav alal on algatatud mõni teine hoonestusloa menetlus (lg 2 p 1); 3) taotlus on vastuolus kehtiva planeeringuga (lg 2 p 2); 4) taotletaval alal on algatatud planeering ja planeerimismenetlus ei

ole lõppenud (lg 2 p 3); 5) kavandatava ehitise ehitamiseks on vaja koostada eriplaneering (lg 2 p 4); 6) esineb oluline negatiivne mõju inimese elule, tervisele, keskkonnale või varale, mida ei ole võimalik piisavalt vältida ega leevendada (lg 2 p 5); 7) hoonestusloa taotleja või temaga seotud isiku või kavandatava ehitisega kaasneb oht riigi julgeolekule, elutähtsa teenuse toimepidevusele, riigiside toimimisele, riigikaitse objektile või majandusele ning seda ei ole võimalik kõrvaldada (lg 2 p 6); 8) hoonestusloa taotleja suhtes esinevad EhS § 113⁵ lõike 4 punktides 3 ja 4 või § 113⁹ lõike 1 kolmandas lauses või § 113¹⁰ lõikes 9 ja lõike 12 teises lauses või § 113¹³ lõike 1 punktis 2, 4 ja 6 või lõikes 3 sätestatud asjaolu (lg 2 p 7).

7.1. Lähtudes taotleja poolt 08.05.2024 esitatud hoonestusloa taotlusest, selle 30.05.2024, 06.06.2024 ja 14.08.2024 täiendustest, asjaomaste asutuste arvamustest ning taotluse menetluse vältel kogutud teabest, ei ole TTJA tuvastanud EhS § 113¹¹ lõigete 1 ja 2 kohaseid hoonestusloa menetluse algatamist välistavaid asjaolusid.

Keskkonnamõju hindamise algatamine ja uuringute määramine

8. Tulenevalt asjaolust, et hoonestusluba taotletakse merekaabli paigaldamise eesmärgil, on KMH kohustuslik KeHJS § 3 lõike 1 punkti 1 alusel, kuna see võib kaasa tuua mere süvendamise pinnase mahuga üle 10 000 m³, mis KeHJS § 6 lõike 1 punkti 17 kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevus. KMH on kohustuslik ka KeHJS § 3 lõike 1 punkti 2 alusel, kuna kavandatava tegevuse puhul ei ole välistatud ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. KeHJS § 11 lõike 3 kohaselt ei pea keskkonnamõju hindamise algatamist põhjendama, kui kavandatakse olulise keskkonnamõjuga tegevust.

8.1. Arvestades kavandatava merekaabli asukohta võib kavandatava tegevusega kaasneda piiriülene keskkonnamõju, mistõttu tuleb läbi viia piiriülene keskkonnamõju hindamine.

8.2. EhS § 113⁴ lõike 3 punkt 3 kohustab hoonestusloa menetluse algatamisel vajaduse korral määrama uuringud, mis tuleb taotlejal hoonestusloa andmise otsustamiseks teha ja nende tegemise tähtjad.

8.2.1. Võttes aluseks asjaomaste asutuste seisukohad, Elering AS hoonestusloa taotluse ja Eesti mereala planeeringu seletuskirja peatükis 5.7 toodud tingimused merepõhjas paiknevale taristule, tuleb KMH käigus läbi viia vähemalt järgmised uuringud:

1) lõhkemata lõhkekehade ja muude ohtlike objektide magneto- ja gradiomeetria uuringud koostöös Kaitseministeeriumiga (sh ajalooliste miinitõkete lõhkekehade otsimine ja kahjutustamine);

2) allvee-arheoloogilised uuringud koostöös Muinsuskaitseametiga;

3) mõju mereseire- ja ESTER sidesüsteemidele ning laevaliiklusele, laevade automaatse tuvastamise süsteemi AIS seadmetele ja laevaradaritele;

4) tuuletingimuste, lainetuse ja jääolude uuring;

5) geoloogilised ja geotehnilised merepõhja uuringud, sh detailne merepõhja morfoloogiline uuring;

6) hinnata mere põhjasetete mürgisuse taset. Kavandades töid sügavamal kui pinnakihis, peab analüüsima ka võimalikku reostusohu ning tegema setete keemilised analüüsid (raskmetallid,

Tbt; PAH);

7) tegevuse mõju piirkonnas asuvatele rannikuveekogumitele (setetest vabanevad toitained ja/või saasteained);

8) hinnata mõju veekeskkonnale, analüüsida heljumi teket ja modelleerida heljumi levikut erinevate pinnaste ja kaablipaigutuse tehnoloogiate lõikes;

9) müraga seonduvate mõjude (sh veealune müra, paigaldustööde müra mõju mereelustikule) uuring;

10) merepõhja elustiku uuringud (elustiku liigiline koosseis, selle väärtus ja ruumiline paiknemine);

11) teha elupaigatüüpide täpsem kaardistus merekaabli kulgemise ja maale tulemise asukohas;

12) kalastiku uuringud (elupaikade ja koelmualade uuringud);

13) kalanduse uuring, mõju kalavarude seisundile ja kutselisele kalapüügile piirkonnas;

14) mõju hallhüljestele ja teistele mereimetajatele;

15) mõjud kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura 2000 võrgustiku aladele. Natura hindamisse kaasata lisaks Natura eksperdile ka ornitoloogid erialaekspertidena;

16) merekaabli elektromagnetvälja ja soojuskiirguse võimaliku mõju uuring kalastikule ja merepõhja elustikule (ehitus- ja ekspluatatsioonigaegne mõju);

17) hinnata mõju inimese tervisele, heaolule ja varale. Viia läbi sotsiaalsete, majanduslike ja kultuuriliste mõjude hindamine;

18) hinnata mõju jäätmetekkele ja ringmajanduse võimalustele;

19) hinnata mõju kliimale;

20) analüüsida koosmõju teiste kaablitega, sh elektromagnetvälja mõju, elupaikade kahjustamine ja killustamine (arvestades nii loodusdirektiivist ja Natura 2000 võrgustiku aladest kui Eesti Merestrateegiast tulenevate nõuetega);

21) muud keskkonnamõju hindamise programmis määratavad uuringud.

8.2.2. Arvestades asjaolu, et KMH täpne ulatus ja sisu, sealhulgas hindamismetoodika, ei ole hoonestusloa menetluse algatamisel veel teada ja need määratakse KeHJS § 13 lõike 1 punktides 5 ja 6 tulenevalt KMH programmis, siis ei ole käesolevas otsuses võimalik määrata lõplikku uuringute loetelu, mis tuleb KMH läbiviimise käigus teostada.

8.2.3. KMH programmi ja KMH aruande esitamise tähtajad on sätestatud vastavalt KeHJS § 18 lõigetes 7 ja 8. KeHJS § 18 lõike 7 kohaselt, kui arendaja ei ole 18 kuu jooksul KMH algatamisest arvates esitanud TTJA-le KMH programmi nõuetele vastavuse kontrollimiseks, jätab TTJA KMH algatamise aluseks olnud tegevusloa taotluse läbi vaatamata ja tagastab selle arendajale. KeHJS § 18 lõige 8 sätestab, et kui arendaja ei ole kahe aasta jooksul alates

KMH programmi nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse tegemisest arvates esitanud KeHJS §-s 20 nimetatud KMH aruannet avalikuks väljapanekuks, kaotab KMH programm kehtivuse ning keskkonnamõju hindamiseks peab koostama uue programmi.

8.3. KMH raames tehtud uuringud ja nende alusel koostatud KMH aruanne on hoonestusloa andmise otsuse tegemise üheks aluseks.

Ärakuulamine

9. TTJA saatis 06.12.2024 kirjaga nr 16-7/24-06603-030 käesoleva otsuse eelnõu Elering AS-ile tutvumiseks ning arvamuse ja vastuväidete esitamiseks ja palus kontrollida, et merekaablite koormatava ala koordinaadid ei ületaks Eesti merepiiri.

9.1. Elering AS esitas 19.12.2024 kirjaga nr 1.1-20/2024/409-7 TTJA-le vastuskirja, kus teatas, et neil ei ole vastuväiteid Eesti-Läti neljanda elektriühenduse hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamise otsuse eelnõu kohta ning parandati väikesed ebatäpsused koormatavate alade merepiiril olevate otsapunktide koordinaatides. Lisaks esitas Elering AS 20.12.2024 e-kirjaga täiendava täpsustuse Sõrve-Dundaga merekaabli alternatiivi koordinaatide osas.

OTSUS

Lähtudes eeltoodust, ehitusseadustiku § 113⁴ lõigetest 1 ja 3; keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõikest 1, § 6 lõike 1 punktist 17, § 7 punktist 2, § 9 lõikest 1, § 11 lõigetest 3, 8 ja 11, § 12 lõikest 1, § 18 lõikest 7, otsustan:

1. Algatada hoonestusloa menetlus Elering AS-i (registrikood 11022625) poolt 08.05.2024 esitatud hoonestusloa taotluse alusel Eesti-Läti neljanda elektriühenduse merekaabli rajamiseks.

2. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse merekaabli trassikoridoride alternatiivid on järgmised:

2.1. Edela-Saaremaa-Ventspils merekaabli paigaldamiseks vajaliku avaliku veekogu koormatava ala pindala on 20,75 km² ja L-EST koordinaadid on esitatud lisas 1.

2.2. Edela-Saaremaa-Dundaga merekaabli paigaldamiseks vajaliku avaliku veekogu koormatava ala pindala on 21,94 km² ja L-EST koordinaadid on esitatud lisas 2.

2.3. Sõrve-Ventspils merekaabli paigaldamiseks vajaliku avaliku veekogu koormatava ala pindala on 9,20 km² ja L-EST koordinaadid on esitatud lisas 3.

2.4. Sõrve-Dundaga merekaabli paigaldamiseks vajaliku avaliku veekogu koormatava ala pindala on 6,48 km² ja L-EST koordinaadid on esitatud lisas 4.

3. Algatada Eesti-Läti neljanda elektriühenduse merekaabli paigaldamiseks avalikku veekogusse keskkonnamõju hindamine, sh piiriülene keskkonnamõju hindamine, võimalike lühi- ja pikaajaliste, kaudsete ja otseste mõjude hindamiseks. Eeldatavalt võib kavandataval tegevusel olla piiriülene mõju, seega tuleb mõjude hindamisel välja selgitada võimalikud piiriülesed mõjud merekaabli paigaldamise ja käitamise ajal.

3.1. Keskkonnamõju hindamise menetluses on otsustajaks Tarbijakaitse ja Tehnilise

Järelevalve Amet (aadress: Endla tn 10a, Tallinn 10122; e-post: info@ttja.ee).

3.2. Teha Eesti-Läti neljanda elektriühenduse merekaabli trassikoridori alternatiivide aladel ja nende mõjualas järgmised uuringud:

- 1) lõhkemata lõhkekehade ja muude ohtlike objektide magneto- ja gradiomeetria uuringud koostöös Kaitseministeeriumiga (sh ajalooliste miinitõkete lõhkekehade otsimine ja kahjutustamine);
- 2) allvee-arheoloogilised uuringud koostöös Muinsuskaitseametiga;
- 3) mõju mereseire- ja ESTER sidesüsteemidele ning laevaliiklusele, laevade automaatse tuvastamise süsteemi AIS seadmetele ja laevaradaritele;
- 4) tuuletingimuste, lainetuse ja jääolude uuring;
- 5) geoloogilised ja geotehnilised merepõhja uuringud, sh detailne merepõhja morfoloogiline uuring;
- 6) hinnata mere põhjasetete mürgisuse taset. Kavandades töid sügavamal kui pinnakihis, peab analüüsima ka võimalikku reostusohu ning tegema setete keemilised analüüsid (raskmetallid, Tbt; PAH);
- 7) tegevuse mõju piirkonnas asuvatele rannikuveekogumitele (setetest vabanevad toitained ja/või saasteained);
- 8) hinnata mõju veekeskkonnale, analüüsida heljumi teket ja modelleerida heljumi levikut erinevate pinnaste ja kaablipaigutuse tehnoloogiate lõikes;
- 9) müraga seonduvate mõjude (sh veealune müra, paigaldustööde müra mõju mereelustikule) uuring;
- 10) merepõhja elustiku uuringud (elustiku liigiline koosseis, selle väärtus ja ruumiline paiknemine);
- 11) teha elupaigatüüpide täpsem kaardistus merekaabli kulgemise ja maale tulemise asukohas;
- 12) kalastiku uuringud (elupaikade ja koelmualade uuringud);
- 13) kalanduse uuring, mõju kalavarude seisundile ja kutselisele kalapüügile piirkonnas;
- 14) mõju hallhüljestele ja teistele mereimetajatele;
- 15) mõjud kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura 2000 võrgustiku aladele. Natura hindamisse kaasata lisaks Natura eksperdile ka ornitoloogid erialaekspertidena;
- 16) merekaabli elektromagnetvälja ja soojuskiirguse võimaliku mõju uuring kalastikule ja merepõhja elustikule (ehitus- ja eksploatatsiooniaegne mõju);
- 17) hinnata mõju inimese tervisele, heaolule ja varale. Viia läbi sotsiaalsete, majanduslike ja kultuuriliste mõjude hindamine;

18) hinnata mõju jäätmetekkele ja ringmajanduse võimalustele;

19) hinnata mõju kliimale;

20) analüüsida koosmõju teiste kaablitega, sh elektromagnetvälja mõju, elupaikade kahjustamine ja killustamine (arvestades nii loodusdirektiivist ja Natura 2000 võrgustiku aladest kui Eesti Merestrateegiast tulenevate nõuetega);

21) muud keskkonnamõju hindamise programmis määratavad uuringud.

3.3. Keskkonnamõju hindamise programmi ja aruande koostamisse tuleb kaasata Kliimaministeerium, Keskkonnaamet, Kaitseministeerium, Muinsuskaitseamet, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Terviseamet, Transpordiamet, Siseministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet ja Saaremaa Vallavalitsus.

3.4. Keskkonnamõju hindamisel tuleb arvestada Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 korraldusega nr 146 kehtestatud Eesti mereala planeeringus toodud suuniste ja tingimustega.

3.5. Elering AS-il tuleb esitada keskkonnamõju hindamise programm Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile nõuetele vastavuse kontrollimiseks 18 kuu jooksul käesoleva otsuse jõustumisest arvates.

3.6. Keskkonnamõju hindamisega ning muude uuringutega seotud kulud kannab Elering AS.

4. Elering AS-i Eesti-Läti neljanda elektriühenduse merekaabli hoonestusloa taotluse menetlus peatub kuni keskkonnamõju hindamise aruande nõuetele vastavaks tunnistamisest teavitamiseni.

Isikul, kes leiab, et käesoleva otsusega või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on õigus esitada vaie Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (Endla tn 10a, 10122 Tallinn, e-post info@ttja.ee) haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsusest teada saamisest või kaebus Tallinna Halduskohtule (Tallinna Kohtumaja, Pärnu mnt 7, 15082 Tallinn, e-post tlnhktallinn.menetlus@kohus.ee) halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemisest arvates.

(allkirjastatud digitaalselt)

Oliver Gailan

sideosakonna juhataja peadirektori

ülesannetes

Lisad:

1. Lisa 1 Edela-Saaremaa - Ventspils merekaabli koordinaadid
2. Lisa 2 Edela-Saaremaa - Dundaga merekaabli koordinaadid
3. Lisa 3 Sõrve - Ventspils merekaabli koordinaadid
4. Lisa 4 Sõrve - Dundaga merekaabli koordinaadid

Koostaja: Adeele Vesingi